

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้
สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
Development of a Training Curriculum to Enhance Research Culture in
Learning Management for Primary School Teachers Under Buengkan
Primary Educational Service Area Office

อรรถกร ชัยมูล Attakorn Chaimoon^๑
สำราญ กำจัดภัย Sumran Gumjudpai^๒
อุษา ปราบหงษ์ Usa Praphong^๓

Received: May 21, 2019

Revised: August 6, 2019

Accepted: August 9, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ ๑) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา ๒) ศึกษาสภาพ ความคาดหวังและความต้องการจำเป็น ในการเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา ๓) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา และ ๔) ศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสภาพ และความคาดหวังเกี่ยวกับวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ คือ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา ๒๕๖๐ จำนวน ๓๒๗ คน ได้มาจากการสุ่ม แบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Samplings) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางเครจซี่และมอร์แกน และกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้หลักสูตร คือ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในกลุ่มโรงเรียนโนนสว่างโป่งเปือยไคสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา ๒๕๖๐ จำนวน ๑๔ คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ หลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตร แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับความเชื่อที่มีต่อการวิจัย แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับการใช้การวิจัยในการจัดการเรียนรู้ และแบบสอบถามความพึงพอใจของครูต่อหลักสูตร สถิติที่ใช้ใน

^๑สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
pororkla@gmail.com

^๒บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

^๓บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ Wilcoxon signed-ranks test

ผลการวิจัยพบว่า

๑. วัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้มี ๓ องค์ประกอบ ๔๕ ตัวชี้วัด ดังนี้ องค์ประกอบที่ ๑ ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ มี ๑๓ ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ ๒ ความเชื่อที่มีต่อการวิจัย มี ๑๘ ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ ๓ การใช้การวิจัยในการจัดการเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ มี ๑๔ ตัวชี้วัด

๒. ผลการศึกษาศภาพ ความคาดหวัง และความต้องการจำเป็น พบว่า สภาพโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = ๑.๘๑$, $S.D.=๐.๑๗$) ความคาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๕๕$, $S.D.=๐.๐๙$) และความต้องการจำเป็นทุกองค์ประกอบมีค่า $PNI_{modified}$ เกิน ๐.๓๐

๓. หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น มี ๘ องค์ประกอบ คือ ๑) ความเป็นมา ๒) หลักการ ๓) จุดมุ่งหมาย ๔) องค์ประกอบวัฒนธรรมการวิจัย ๕) โครงสร้างเนื้อหา ๖) กิจกรรม ๗) สื่อและ แหล่งเรียนรู้ และ ๘) การวัดและประเมินผล ส่วนโครงสร้างเนื้อหา มี ๗ หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ ๑ ปฐมนิเทศ “ครูผู้มีวัฒนธรรมการวิจัยเป็นอย่างไร” หน่วยที่ ๒ การวิจัยกับการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ ๓ เริ่มต้นอย่างไรกับการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ ๔ ดำเนินการอย่างไรให้การวิจัยประสบความสำเร็จ หน่วยที่ ๕ ร้อยเรียงและนำเสนอความสำเร็จของการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ ๖ นำความรู้สู่ปฏิบัติการวิจัยในสถานการณ์จริง และหน่วยที่ ๗ การสัมมนาประเมินผลและสรุปผลการฝึกอบรม โดยมีการอบรมที่ห้องอบรม ๓ วัน (๑๘ ชั่วโมง) และปฏิบัติงานวิจัยที่โรงเรียน ๔ สัปดาห์ ใช้กิจกรรมการฝึกอบรมตามแนวทางโรงเรียนเป็นฐาน การคิดสะท้อน และการเรียนรู้ในวัยผู้ใหญ่

๔. ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า

๔.๑ วัฒนธรรมการวิจัยด้านความรู้ของครู หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๔.๒ วัฒนธรรมการวิจัยด้านความเชื่อที่มีต่อการวิจัยของครู หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๔.๓ วัฒนธรรมการวิจัยด้านการใช้การวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครู หลังการอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๕๔$, $S.D.=๐.๑๘$) และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ ๓.๕๑

๔.๔ ความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๕๕$, $S.D.=๐.๐๘$)

คำสำคัญ: หลักสูตรฝึกอบรม, วัฒนธรรมการวิจัย, การจัดการเรียนรู้

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the components and indicators of the research culture in the learning management of primary school teachers, 2) to study the state, expectations and needs of enhancing the research culture in the learning management of primary school teachers, 3) to develop a training curriculum to enhance the research culture in the learning management of primary school teachers, and 4) to study the results of experiment in using the developed curriculum. A sample used in the study of state and expectations of the research culture in the learning management was 327 primary school teachers under the Office of Bueng Kan Primary Education Service area in academic years 2017, who were selected by multi-stage random sampling and whose size was determined using Krejcie and Morgan Table. The sample used in experiment of using the curriculum was 14 primary school teachers in the Non Sawang Pong Pueai Khaisi School Group under the Office of Bueng Kan Primary Education Service Area in academic year 2017, which were derived from purposive selection on a voluntary basis. The instruments used in the study were a questionnaire of state and expectations of the research culture, a curriculum, a manual for the use of the curriculum, a test of the research culture in the management of learning on research knowledge, an assessment form of beliefs about research, an assessment form of the use of research in learning management, and an assessment form of teachers' satisfaction with the curriculum. Statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, and Wilcoxon signed-ranks test.

Findings of the study were as follows:

1. The research culture in the learning management had 3 components and 45 indicators. Component 1 – knowledge about research in the learning management comprising 13 indicators; component 2 – beliefs about research comprising 18 indicators; component 3 – use of research in the management of learning regularly comprising 14 indicators.

2. The results of studying the state, expectations and needs showed that the overall state was at low level ($\bar{X} = 1.81$, S.D. = 0.17), the overall expectation was at the highest level ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.09), and the needs of all the components had the values of PNI_{modified} higher than 0.30.

3. The developed training curriculum had 8 components: 1) background, 2) principles, 3) objectives, 4) research culture components, 5) content structure, 6) activities, 7) media and sources of learning, and 8) measurement and evaluation. The content structure consisted of 7 units. Unit 1 – orientation of 'how are the teachers

who have a culture of research'; unit 2 – research and management of learning; unit 3 – how to get started with research in learning management; unit 4 – how to make research successful; unit 5 – composing and presenting the success of research in learning management; unit 6 – putting knowledge into research practice in real situations; unit 7 – seminar on evaluation and conclusion of training by training at the 3-day training room (18 hours) and practicing doing research at the school for 4 weeks. Use training activities as a basis for school-based, reflection and adult learning.

4. The results of experiment in using the curriculum found the following:

4.1 The research culture on teacher knowledge after the training was significantly higher than that before the training at the .05 level.

4.2 The research culture on beliefs about teacher research after the training was significantly higher than that before the training at the .05 level.

4.3 The research culture on the use of research in the regular learning management of teachers after the training was at the highest level ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.18) and higher than the criterion set at 3.51

4.4 The teachers' satisfaction with the use of the training curriculum was at the highest level ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.08).

Keywords: Training Curriculum, Research Culture, Learning Management

บทนำ

การวิจัยเป็นเครื่องมือและวิธีการที่สำคัญอย่างหนึ่งในการแก้ปัญหาและพัฒนาวิชาการให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วยขยายความรู้ความเข้าใจในปรากฏการณ์ต่างๆ ของสังคมได้อย่างกว้างขวางและเจริญก้าวหน้ามากขึ้น ทำให้มนุษย์สามารถเอาชนะธรรมชาติได้อย่างมีหลักเกณฑ์และมีเหตุผล ฉะนั้น การเรียนรู้และทำวิจัยจึงก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งทั้งแก่ตนเองและส่วนรวม (บุญธรรม กิจปริดาบริสุทธ์, ๒๕๕๑: ๓) การวิจัยในหน่วยงานปฏิบัติอย่างสถานศึกษา เป็นเรื่องที่ได้รับการตระหนักและความสนใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก ในปัจจุบัน เพราะในยุคโลกาภิวัตน์จำเป็นต้องดำเนินการโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศมาก จึงจะนำไปสู่ความสำเร็จ ในระดับโรงเรียนจำเป็นต้องทำอย่างมีประสิทธิภาพโดยผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน และบุคลากรฝ่ายต่างๆ จะต้องแสวงหาแนวทางและวิธีการ เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการ การสอนและการเรียน ซึ่งจำต้องอาศัยแนวทางการวิจัยเป็นหลัก (ธีระ รุญเจริญ, ๒๕๕๕: ๓๗๔)

องค์ประกอบที่มีสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการวิจัยให้กับบุคคลองค์ประกอบหนึ่ง ก็คือ วัฒนธรรมการวิจัย เนื่องจากวัฒนธรรมเป็นแบบแผนของความเชื่อ และความคาดหวังที่มีร่วมกันภายในระยะเวลาต่างๆ ผลผลิตของแบบแผน ความเชื่อ และความคาดหวังเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อทัศนคติและกิจกรรมการประเมินที่ดำเนินการร่วมกันของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในองค์กร นอกจากนั้นวัฒนธรรมการวิจัยยังเป็นค่านิยมที่บุคคลมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัย การสร้างวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นในงานใดๆ ย่อมจะทำให้งานนั้นสำเร็จและยั่งยืนได้ เพราะวัฒนธรรม คือ สิ่งที่มนุษย์เปลี่ยนแปลงปรับปรุงเพื่อความเจริญงอกงามในวิถีแห่งชีวิต (ปวีกรณ์ คลังช่อง, ๒๕๕๖: ๓๗)

แนวคิดการสร้างวัฒนธรรมในการทำงานนั้น วิษณุ ทรัพย์สมบัติ (๒๕๔๙: ๒๑๓) ได้ศึกษาองค์ประกอบของวัฒนธรรมการประเมินการเรียนการสอน พบว่า องค์ประกอบของวัฒนธรรมการประเมินการเรียนการสอน ที่มีลักษณะร่วมกัน ทั้งจากแหล่งเอกสาร งานวิจัย และความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๓ องค์ประกอบ ได้แก่ ๑) องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินการเรียนการสอน ๒) องค์ประกอบด้านการมีความเชื่อต่อการประเมินการเรียนการสอน และ ๓) องค์ประกอบด้านการใช้การประเมินในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

การเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยนั้นมีวิธีการสร้างที่หลากหลาย แต่ละวิธีก็มีข้อดีและข้อจำกัดที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยวิเคราะห์แนวคิด หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า การฝึกอบรมเป็นวิธีที่เหมาะสม โดยในการฝึกอบรมครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ในหลายๆ แนวทาง จะเห็นว่าแนวทางที่เหมาะสมกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยคือ การเรียนรู้โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานประกอบการคิดสะท้อน เพราะการฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นกระบวนการฝึกอบรมที่มีเป้าหมายเพื่อมุ่งให้ครูเกิดการพัฒนาดตนเองอย่างยั่งยืนและต่อเนื่อง มีการเรียนรู้ร่วมกันภายในโรงเรียน และเป็นการฝึกอบรมที่ต้องการให้ครูเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรเรียนรู้ที่พึงประสงค์ โดยมีครูพี่เลี้ยงที่มีความรู้ ความสามารถในการเรื่องอบรม และมีความสามารถด้านการคิดสะท้อนในการปฏิบัติงาน มาทำหน้าที่เป็นครูพี่เลี้ยงถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ให้ความช่วยเหลือและพัฒนาการปฏิบัติงานของครูที่เข้ารับการอบรม ตามความต้องการจำเป็นของครูแต่ละคน(สุวิมล ว่องวานิช, ๒๕๔๗: ๑๑) ส่วนการคิดสะท้อนเป็นกระบวนการคิดเชิงวิเคราะห์ของบุคคลเพื่อให้พิจารณาใคร่ครวญถึงจุดเด่นและจุดด้อยของ

กระบวนการ และผลลัพธ์ที่เกิดจากการเรียนรู้ ในเชิงคิดวิเคราะห์อย่างละเอียดถี่ถ้วนและลึกซึ้ง เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้พัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการคิดสะท้อน ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Kolb (Kolb's Experiential Learning Theory) ซึ่ง Kolb ได้เสนอว่า การเรียนรู้คือกระบวนการที่ความรู้ถูกสร้างขึ้นด้วยการถ่ายโอนจากประสบการณ์ของบุคคล ประกอบด้วยขั้นตอน ๔ ขั้นตอน คือ การสร้างประสบการณ์ให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม การสังเกตเชิงการคิดสะท้อน การสร้างมโนทัศน์เชิงนามธรรม และการดำเนินงานจากประสบการณ์อย่างคล่องแคล่ว (Leitch & Day, ๒๐๐๑; Yaffe, ๒๐๐๓; Henning & Keune, ๒๐๐๔, Sharianova, ๒๐๐๔ อ้างถึงใน วิษณุ ทริพย์สมบัติ, ๒๕๔๙, หน้า ๕) ดังนั้น การผนวกเอาวิธีการเรียนรู้จากทั้งสองแนวคิดดังกล่าวมาเข้าด้วยกันน่าจะทำให้ครูเกิดการเรียนรู้และช่วยเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษาได้เป็นอย่างดี และมีความต่อเนื่องและยั่งยืนในสิ่งที่เรียนรู้

ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัย สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยการประยุกต์ใช้แนวคิดการฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการคิดสะท้อนที่เชื่อว่าจะส่งผลดีต่อการฝึกอบรมและเกิดประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ของครู ส่งผลให้เกิดวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาองค์ประกอบ และตัวชี้วัดของวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา
๒. เพื่อศึกษาสภาพ ความคาดหวัง และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา
๓. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา
๔. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา โดยมีความมุ่งหมายย่อยดังนี้
 - ๔.๑ เพื่อเปรียบเทียบวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา ด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ ก่อนและหลังการฝึกอบรม
 - ๔.๒ เพื่อเปรียบเทียบวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา ด้านความเชื่อที่มีต่อการวิจัย ก่อนและหลังการฝึกอบรม
 - ๔.๓ เพื่อเปรียบเทียบวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการใช้การวิจัยในการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ กับเกณฑ์ที่กำหนด
 - ๔.๔ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยสำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา (research and development) แบ่งการดำเนินการออกเป็น ๔ ระยะ ดังนี้

ระยะที่ ๑ การศึกษาองค์ประกอบของวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา โดยดำเนินการดังนี้

๑. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ โดยศึกษาแนวคิดการสร้างวัฒนธรรมการประเมินการเรียนการสอนของวิชญ์ทรัพย์สมบัติ (๒๕๔๙: ๒๑๓) ซึ่งจำแนกองค์ประกอบของวัฒนธรรมการประเมินการเรียนการสอนเป็น ๓ องค์ประกอบ ได้แก่ ๑) องค์ประกอบ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินการเรียนการสอน ๒) องค์ประกอบด้านการมีความเชื่อต่อการประเมินการเรียนการสอน และ ๓) องค์ประกอบด้านการใช้การประเมินในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง แล้วศึกษาเกี่ยวกับนิยามวัฒนธรรมการวิจัยของพงษ์พัชรินทร์ พุฒวนะ (๒๕๕๐: ๓) ที่ระบุว่าวัฒนธรรมการวิจัยเป็นวิถีชีวิตการวิจัยที่ประกอบด้วยความเชื่อ ทศนคติและค่านิยมที่อาจารย์มีต่อการวิจัย สะท้อนออกมาในรูปของการปฏิบัติงานวิจัย เป็นลักษณะเฉพาะอย่างยาวนานจนกลายเป็นวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังได้ศึกษาเกี่ยวกับนิยามวัฒนธรรมการวิจัยของ ปวิณกร คลังช่อง (๒๕๕๖: ๒๙) ที่ระบุว่า วัฒนธรรมวิจัยของครูหมายถึง วิถีชีวิตของครูที่สัมพันธ์ผูกโยงกับการวิจัย ซึ่งประกอบไปด้วยความเชื่อ เจตคติ และค่านิยมของครูที่มีต่อการวิจัย สะท้อนออกมาในรูปการดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

๒. สังเคราะห์และยกร่างองค์ประกอบและตัวชี้วัดของวัฒนธรรมการวิจัยจากผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้องค์ประกอบของวัฒนธรรมการวิจัย ๓ องค์ประกอบ ๔๕ ตัวชี้วัด

๓. ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างองค์ประกอบและตัวชี้วัดของวัฒนธรรมการวิจัย โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๗ คน ด้วยแบบประเมินที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ผลการประเมินพบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งโดยรวมและแต่ละองค์ประกอบ

ระยะที่ ๒ การศึกษาสภาพ ความคาดหวัง และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาสภาพ ความคาดหวังและความต้องการจำเป็น โดยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา ๒๕๖๐ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๒๗ คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามสภาพและความคาดหวังในการเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและความคาดหวังออกเป็น ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยผู้วิจัยใช้องค์ประกอบและตัวชี้วัดของวัฒนธรรมการวิจัยในการสร้างข้อคำถาม ซึ่งมีทั้งหมด ๔๕ รายการข้อคำถาม

ระยะที่ ๓ การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

๑) ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการคิดสะท้อน ทฤษฎีการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ การพัฒนาหลักสูตร และองค์ประกอบของหลักสูตร แล้วสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม

๒) ยกร่างหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม โดยร่างหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นมี ๘ องค์ประกอบ คือ ๑) ความเป็นมา ๒) หลักการ ๓) จุดมุ่งหมาย ๔) องค์ประกอบวัฒนธรรมการวิจัย ๕) โครงสร้างเนื้อหา ๖) กิจกรรม ๗) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ ๘) การวัดและประเมินผล ส่วนโครงสร้างเนื้อหา มี ๗ หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ ๑ ปฐมนิเทศ “ครูผู้มีวัฒนธรรมการวิจัยเป็นอย่างไร” หน่วยที่ ๒ การวิจัยกับการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ ๓ เริ่มต้นอย่างไรกับการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ ๔ ดำเนินการอย่างไรให้การวิจัยประสบความสำเร็จ หน่วยที่ ๕ ร้อยเรียงและนำเสนอความสำเร็จของการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ ๖ นำความรู้สู่ปฏิบัติการวิจัยในสถานการณ์จริง และหน่วยที่ ๗ การสัมมนาประเมินผลและสรุปผลการฝึกอบรม โดยอบรมที่ห้องอบรม ๓ วัน (๑๘ ชั่วโมง) และปฏิบัติงานวิจัยที่โรงเรียน ๔ สัปดาห์ ใช้กิจกรรมการฝึกอบรมตามแนวทางโรงเรียนเป็นฐาน การคิดสะท้อน และการเรียนรู้ในวัยผู้ใหญ่

๓) ตรวจสอบคุณภาพของร่างหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๗ คน ประเมินความเหมาะสม ด้วยแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งระดับความเหมาะสมออกเป็น ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด หากคุณภาพของเครื่องมือโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

๔) ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมในรายการที่ไม่ผ่านเกณฑ์ และตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ระยะที่ ๔ การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา โดยดำเนินการดังนี้

๑) เตรียมการก่อนการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม มีการประชุมครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนัดหมายและเตรียมความพร้อม กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในกลุ่มโรงเรียนโนนสว่างโป่งเปือยไคสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา ๒๕๖๐ จำนวน ๑๔ คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

๒) ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบแผนการทดลองชนิดกลุ่มเดียว มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง โดยผู้วิจัยเป็นวิทยากร และเป็นผู้นิเทศติดตาม ให้คำแนะนำช่วยเหลือเป็นระยะ โดยอบรมที่ห้องอบรม ๓ วัน (๑๘ ชั่วโมง) และปฏิบัติงานวิจัยที่โรงเรียน ๔ สัปดาห์

๓) ศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ในประเด็นดังนี้

(๑) วิเคราะห์เปรียบเทียบวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ ก่อนและหลังการฝึกอบรม ด้วยการทดสอบ Wilcoxon signed-ranks test

(๒) วิเคราะห์เปรียบเทียบวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา ความเชื่อที่มีต่อการวิจัย ก่อนและหลังการฝึกอบรม ด้วยการทดสอบ Wilcoxon signed-ranks test

(๓) วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนประเมินด้านการใช้การวิจัยในการจัดการเรียนรู้ หลังการฝึกอบรม แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ คือ ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๕๑ ขึ้นไป

(๔) วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรม หลังการฝึกอบรม

สรุปผลการวิจัย

๑. วัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้มี ๓ องค์ประกอบ ๔๕ ตัวชี้วัด ดังนี้ องค์ประกอบที่ ๑ ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ มี ๑๓ ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ ๒ ความเชื่อที่มีต่อการวิจัย มี ๑๘ ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ ๓ การใช้การวิจัยในการจัดการเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ มี ๑๔ ตัวชี้วัด

๒. ผลการศึกษาสภาพ ความคาดหวัง และความต้องการจำเป็น พบว่า สภาพโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = ๑.๘๑$, $S.D.=๐.๑๗$) ความคาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๕๕$, $S.D.=๐.๐๙$) และความต้องการจำเป็นทุกองค์ประกอบมีค่า $PNI_{modified}$ เกิน ๐.๓๐

๓. หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น มี ๘ องค์ประกอบ คือ ๑) ความเป็นมา ๒) หลักการ ๓) จุดมุ่งหมาย ๔) องค์ประกอบวัฒนธรรมการวิจัย ๕) โครงสร้างเนื้อหา ๖) กิจกรรม ๗) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ ๘) การวัดและประเมินผล ส่วนโครงสร้างเนื้อหา มี ๗ หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ ๑ ปฐมนิเทศ “ครูผู้มีวัฒนธรรมการวิจัยเป็นอย่างไร” หน่วยที่ ๒ การวิจัยกับการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ ๓ เริ่มต้นอย่างไกรกับการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ ๔ ดำเนินการอย่างไรให้การวิจัยประสบความสำเร็จ หน่วยที่ ๕ ร้อยเรียงและนำเสนอความสำเร็จของการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ ๖ นำความรู้สู่ปฏิบัติการวิจัยในสถานการณ์จริง และหน่วยที่ ๗ การสัมมนาประเมินผลและสรุปผลการฝึกอบรม โดยมีการอบรมที่ห้องอบรม ๓ วัน (๑๘ ชั่วโมง) และปฏิบัติงานวิจัยที่โรงเรียน ๔ สัปดาห์

๔. ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า

๔.๑ วัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ ด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครู หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๔.๒ วัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ ด้านความเชื่อที่มีต่อการวิจัยของครู หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๔.๓ วัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ ด้านการใช้การวิจัยในการจัดการเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอของครู หลังการอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๕๔$, $S.D.=๐.๑๘$) และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ ๓.๕๑

๔.๔ ความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๕๕$, $S.D.=๐.๐๘$)

อภิปรายผลการวิจัย

๑. ผลการศึกษาวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ ความเชื่อที่มีต่อการวิจัย และการใช้ การวิจัยในการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิษณุ ทรัพย์สมบัติ (๒๕๔๙: ๒๑๓) ที่ได้ศึกษาองค์ประกอบของวัฒนธรรมการประเมินการเรียนการสอน พบว่า ได้ องค์ประกอบของวัฒนธรรมการประเมินการเรียนการสอนที่มีลักษณะร่วมกันทั้งจากแหล่งเอกสาร งานวิจัย และความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๓ องค์ประกอบ ได้แก่ ๑) องค์ประกอบด้าน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินการเรียนการสอน ๒) องค์ประกอบด้านการมีความเชื่อต่อการ ประเมินการเรียนการสอน และ ๓) องค์ประกอบด้านการใช้การประเมินในการปฏิบัติงานอย่าง ต่อเนื่อง และนอกจากนี้สอดคล้องกับนิยามของวัฒนธรรมการวิจัยที่ พงษ์พัชรินทร์ พุทธิวัฒนะ (๒๕๕๐: ๓) ได้กล่าวไว้ว่า เป็นวิถีชีวิตการวิจัยที่ประกอบด้วยความเชื่อ ทศนคติและค่านิยมที่อาจารย์ มีต่อการวิจัย สะท้อนออกมาในรูปของการปฏิบัติงานวิจัยเป็นลักษณะเฉพาะอย่างยาวนานจน กลายเป็นวัฒนธรรม รวมทั้งสอดคล้องกับความเห็นของ ปวิณกร คลังข้อง (๒๕๕๖: ๒๙) ที่ได้กล่าวไว้ ว่า วัฒนธรรมวิจัยของครู หมายถึง วิถีชีวิตของครูที่สัมพันธ์ผูกโยงกับการวิจัย ซึ่งประกอบไปด้วย ความเชื่อ เจตคติ และค่านิยมของครูที่มีต่อการวิจัย สะท้อนออกมาในรูปการดำเนินงานทุกอย่างที่ เกี่ยวข้องกับการวิจัย และกำหนดองค์ประกอบของวัฒนธรรมวิจัยของครูไว้ดังนี้ ๑) สภาพการวิจัย ๒) ความเชื่อ เจตคติและค่านิยมด้านการวิจัย และ ๓) ปัจจัยที่เอื้อต่อการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ใน การศึกษาองค์ประกอบและมาตรฐานตัวชี้วัดของวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้สำหรับครู โรงเรียนประถมศึกษานั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมการวิจัย ทั้งใน เรื่องของวัฒนธรรม เรื่องของการวิจัย เรื่องของการจัดการเรียนรู้ และเรื่องวัฒนธรรมการวิจัยในการ จัดการเรียนรู้ รวมทั้งได้ศึกษาแนวคิดการสร้างวัฒนธรรมการทำงานในด้านอื่นที่มีนักวิชาการได้ ทำการศึกษาวิจัยประสบความสำเร็จมาแล้ว เช่น แนวคิดการสร้างวัฒนธรรมการประเมินการเรียน การสอน แล้วใช้วิธีการสังเคราะห์เนื้อหา (Content Synthesis) โดยการสังเคราะห์ข้อมูลและสาระ รายประเด็น กำหนดประเด็นเป็นองค์ประกอบและตัวชี้วัด ทำให้สามารถสังเคราะห์ออกมาเป็น วัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ได้ ๓ องค์ประกอบ ๔๕ ตัวชี้วัดดังกล่าว

๒. ผลการศึกษาค้นหาความต้องการจำเป็น ในการเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการ เรียนรู้ ของครูโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการเสริมสร้าง วัฒนธรรมการวิจัยทุกองค์ประกอบ สอดคล้องกับแนวคิดของ อีระ รุญเจริญ (๒๕๕๕: ๓๗๔) ที่ได้ กล่าวไว้ว่า การวิจัยในหน่วยงานปฏิบัติอย่างสถานศึกษาเป็นสิ่งที่ได้รับความตระหนักและความสนใจ ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างมากในปัจจุบัน เพราะในยุคโลกาภิวัตน์จำเป็นต้องดำเนินการโดยใช้ ข้อมูลสารสนเทศมาก จึงจะนำไปสู่ความสำเร็จ ในระดับโรงเรียนจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน และบุคลากรฝ่ายต่างๆ จะต้องแสวงหาแนวทางและวิธีการ เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการ การสอนและการเรียน ซึ่งจำต้องอาศัยแนวทางการวิจัยเป็นหลัก และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับ เสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยของครู ยังสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (๒๕๕๓: ๖) ที่ส่งเสริมสนับสนุนให้เขตพื้นที่การศึกษาดำเนินโครงการสร้างวัฒนธรรมการ วิจัย เพื่อให้หน่วยงานในสังกัด ส่งเสริม ให้ความรู้และเทคนิคแก่ครูในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนใช้

กระบวนการวิจัย เพื่อยกระดับความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนใช้กระบวนการวิจัยอย่างต่อเนื่อง จนเกิดเป็นวัฒนธรรมการวิจัยของนักเรียนขึ้น ในขณะเดียวกันครูก็เกิดวัฒนธรรมการจัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนใช้กระบวนการวิจัยไปพร้อมกัน ดังนั้นจึงทำให้ครูเห็นความสำคัญจำเป็นและมีความต้องการพัฒนาตนเองด้วยการเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว

๓. หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น มี ๘ องค์ประกอบ คือ ๑) ความเป็นมา ๒) หลักการ ๓) จุดมุ่งหมาย ๔) องค์ประกอบวัฒนธรรมการวิจัย ๕) โครงสร้างเนื้อหา ๖) กิจกรรม ๗) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ ๘) การวัดและประเมินผล ส่วนโครงสร้างเนื้อหา มี ๗ หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ ๑ ปฐมนิเทศ “ครูผู้มีวัฒนธรรมการวิจัยเป็นอย่างไร” หน่วยที่ ๒ การวิจัยกับการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ ๓ เริ่มต้นอย่างไรกับการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ ๔ ดำเนินการอย่างไรให้การวิจัยประสบความสำเร็จ หน่วยที่ ๕ ร้อยเรียงและนำเสนอความสำเร็จของการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ ๖ นำความรู้สู่ปฏิบัติการวิจัยในสถานการณ์จริง และหน่วยที่ ๗ การสัมมนาประเมินผลและสรุปผลการฝึกอบรม โดยอบรมที่ห้องอบรม ๓ วัน (๑๘ ชั่วโมง) และปฏิบัติงานวิจัยที่โรงเรียน ๔ สัปดาห์ ซึ่งข้อค้นพบนี้มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เรืองยศ เพชรสุก (๒๕๕๔: ๖๒) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านการวิจัยของครู ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๕ ผลการวิจัยพบว่า ๑) หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านการวิจัยของครู ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ โครงสร้าง แนวดำเนินการ และการประเมินผลหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของ วิชัย วงศ์ใหญ่ (๒๕๕๔: ๑๑) จันทร์จาริ เกตุมาโร (๒๕๕๕: ๒๑) และชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (๒๕๕๖: ๕-๘) ที่เสนอไว้สอดคล้องกันว่า องค์ประกอบของหลักสูตรโดยทั่วไปนั้นจะประกอบด้วยองค์ประกอบหลักๆ ได้แก่ ความเป็นมา หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา โครงสร้างหลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ก่อนดำเนินการสร้างหลักสูตร ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรประกอบกับได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร ทำให้สามารถพัฒนาหลักสูตรได้องค์ประกอบครบถ้วนสมบูรณ์

๔. ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า วัฒนธรรมการวิจัยด้านความรู้ของครู หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ วัฒนธรรมการวิจัยด้านความเชื่อที่มีต่อการวิจัยของครู หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ วัฒนธรรมการวิจัยด้านการใช้การวิจัยในการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอของครู หลังการอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ ๓.๕๑ รวมทั้งความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งผลการทดลองใช้หลักสูตรถือว่าประสบความสำเร็จและเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตรโดยอาศัยหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย การฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อให้ครูภายในโรงเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันในปัญหาตามบริบทของโรงเรียน การคิดสะท้อน ซึ่งเป็นแนวทางเรียนรู้การทำงานของบุคคลได้โดยการคิดวิเคราะห์ไตร่ตรองข้อดีข้อเสียและลงมือปฏิบัติอย่างตั้งใจ และการจัดการฝึกอบรมโดยออกแบบกิจกรรมและจัดบรรยากาศการฝึกอบรมให้สอดคล้องการทฤษฎีการเรียนรู้ในวัยผู้ใหญ่ สอดคล้องกับแนวคิดและงานวิจัยของ เรืองยศ เพชรสุก (๒๕๕๔: ๖๒) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิจัยและ

พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านการวิจัยของครู ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๕ ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความรู้ด้านการวิจัยหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชูติมา โขจมาเสริมกุล (๒๕๕๒: ๑๓๒-๑๓๖) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับครูวิทยาลัยอาชีวศึกษาสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของครูหลังให้หลักสูตรฝึกอบรมสูงกว่าก่อนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ทักษะการสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของผู้เข้ารับการอบรมโดยภาพรวมมีทักษะการสร้างในระดับมาก เจตคติของครูที่มีต่อการสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิษณุ ทรัพย์สมบัติ (๒๕๔๙: ๒๑๓) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาวัฒนธรรมการประเมินการเรียนการสอนของครู: การฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้วยการสร้างเครือข่ายและการคิดสะท้อนนิมิต มีผลการเปรียบเทียบวัฒนธรรมการประเมินการเรียนการสอนระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม พบว่า ครูกลุ่มทดลองมีระดับวัฒนธรรมการประเมินการเรียนการสอนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองและสูงกว่าครูกลุ่มควบคุม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดการฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การคิดสะท้อน และการเรียนรู้ในวัยผู้ใหญ่มาเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรและการออกแบบกิจกรรมการฝึกอบรม ทำให้การฝึกอบรมประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ในวัยผู้ใหญ่ที่ จันทร์จาร์ เกตุมาโร (๒๕๕๕: ๕๘-๖๐) กล่าวว่า การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ต้องคำนึงถึงความต้องการและความสนใจ สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิต การวิเคราะห์ประสบการณ์ และความต้องการเป็นผู้นำตนเอง ตลอดจนความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้ใหญ่ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ วิทยากรทำหน้าที่เป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้เท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้

๑.๑ ควรศึกษาหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ ตลอดจนต้องตระหนักและมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองอย่างแท้จริง ในการนำไปใช้อาจมีการปรับกระบวนการฝึกอบรมและเนื้อหาในหลักสูตรบางส่วน เพื่อให้การดำเนินการฝึกอบรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

๑.๒ ควรจัดบรรยากาศให้เป็นกัลยาณมิตร โดยวิทยากรต้องมีความกระตือรือร้น เป็นแบบอย่างที่ดี ฝึกอบรมทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้เหมาะสมกับศักยภาพที่แตกต่างกันของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ให้การช่วยเหลือ ชี้แนะ และสร้างแรงจูงใจให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมตลอดเวลา ครูจึงจะสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้

๑.๓ สถานศึกษาอาจนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนี้ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาหรือครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษาก็ได้

๒. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๒.๑ ควรนำแนวทางวิจัยนี้ไปศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรหรือรูปแบบการเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้เพื่อใช้ฝึกอบรมในกลุ่มครูผู้สอนในโรงเรียนระดับ

ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ ที่มีบริบทแตกต่างกัน เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมนี้

๒.๒ งานวิจัยนี้มีข้อค้นพบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพทำให้เกิดวัฒนธรรมในการทำงานได้ และการทำงานอย่างมีวัฒนธรรมนั้นเป็นวิธีการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นควรมีการพัฒนาหลักสูตรสำหรับฝึกอบรมครูเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการทำงานด้านอื่นๆ เช่น วัฒนธรรมการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน การพัฒนาวัฒนธรรมการจัดการเรียนรู้ของครู การพัฒนาวัฒนธรรมการทำงานของครู การพัฒนาวัฒนธรรมขององค์กรสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นต้น

๒.๓ ควรมีการพัฒนาหลักสูตรสำหรับฝึกอบรมครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ฐานทฤษฎีอื่นในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้มีความแตกต่างหลากหลาย เช่น ทฤษฎีการสร้างแรงจูงใจ ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา เป็นต้น

บรรณานุกรม

- จันทร์จारी เกตุมาโร. (๒๕๕๕). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการสร้างภาวะผู้นำ. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (๒๕๕๖). การพัฒนาหลักสูตร ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: วีพริ้นท์.
- ชุติมา โชคมาเสริมกุล. (๒๕๕๒). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับครูวิทยาลัยอาชีวศึกษาสระบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ธีระ รุญเจริญ. (๒๕๕๕). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษา ยุคปฏิรูปการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (๒๕๕๑). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพมหานคร: จามจุรีโปรดักต์.
- ปวีกรณ์ คลังช่อง. (๒๕๕๖). วัฒนธรรมวิจัยของครูในจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พงษ์พัชรินทร์ พุฒวันะ. (๒๕๕๐). นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- พลสันต์ โพธิ์ศรีทอง. (๒๕๕๑). การพัฒนาครูประจำการที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานและมุ่งผลให้เกิดต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยตรง. วารสารข้าราชการ. ๑๘(๕), ๑๑-๑๔.
- เรืองยศ เพชรสุก. (๒๕๕๔). การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านการวิจัยของครู ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๕. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (๒๕๕๔). การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: อาร์ แอนด์ ปริ้นท์.
- วิชญ์ ทรัพย์สมบัติ. (๒๕๕๙). การพัฒนาวัฒนธรรมการประเมินการเรียนการสอนของครู: การฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้วยการสร้างเครือข่ายและการคิดสะท้อนอภิमान. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมใจ กงเดิม. (๒๕๕๓). การศึกษาความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต ๒. เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (๒๕๕๓). แนวดำเนินการสร้างวัฒนธรรมการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (๒๕๔๘). การวิจัยและประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Leitch, R. and Day, C. (2001). Reflective process in action: mapping personal and professional contexts for learning and change. *Journal of In-Service Education*. 27(2). 237-259.
- Unesco. (1986). Evaluation the Quality of life in Belgium. *Social Indicators Research*. 21(2), 8.